

PROGRAM | 27-28 JANUARI

SWLM 2022

SVENSKT WALDORFLÄRARMÖTE

Vad innebär en bildningsprocess? Karaktäristiskt för waldorfpedagogiken är en strävan att upphäva alienation och främlingskap och skapa utrymme för relationer mellan kunskap, empati och interaktion. Genom detta kan meningsfullhet upplevas och det är ofta en sådan känsla som visar att vi är i en bildningsprocess.

Waldorfpedagogiken har höga mål och dessa mål väcker frågor. Hur kan undervisningen skapa förundran, intresse, kunskap och förståelse? Hur kan vi sätta ord på den meningsfullhet som kan uppstå i arbetet med konst och hantverk? Hur kan vi som lärare utveckla en social dynamik i skolan där den enskildes bildningsprocess bjuds in att bli en del av en större, gemensam bildningsprocess?

Dessa frågor kan ge en inblick i vad lärarmötets tema är och vad föreläsningar och arbetsgrupper kommer att beröra.

Vi gläder oss åt att gemensamt få fira och hylla den svenska waldorfpedagogiska bildningstraditionen som WLH är en del av. Vi vill göra det tillsammans med alla er som undervisar i skolan, på fritids och i förskolan – medvetna om att ni som verksamma pedagoger representerar en vilja till meningsfull och bildningsorienterad undervisning i världen. En vilja som vi hoppas kunna tillmötesgå med än större eftertryck i framtiden!

Kollegorna vid WLH

PROGRAM

TORSDAG 27/1

13.00–14.00	Receptionen öppnar , registrering
14.00–14.30	Välkommen med inledning
14.30–14.45	Konstnärligt inslag
14.45–15.35	Föredrag 1 , Gert Biesta <i>Trying To Be at Home in The World: On What Should Really Matter in Education</i>
15.35–16.00	Sång , Göran Sjölin och praktisk information
16.00–16.30	Paus
16.30–17.30	Arbetsgrupper , session 1
17.45–19.15	Middag
19.15–ca 20.15	Konsert med Quilty

FREDAG 28/1

9.00–9.20	Sång , Göran Sjölin
9.20–9.30	Inledning
9.30–10.30	Föredrag 2 , Gert Biesta <i>Form Matters: On the Integrity of Education</i>
10.30–11.00	Paus
11.00–12.00	Arbetsgrupper , session 2
12.15–13.30	Lunch
13.30–14.00	Sång , Göran Sjölin
14.00–14.15	Konstnärligt inslag
14.15–14.45	Samtal mellan Gert Biesta och Åsa Månsson D'Souza
14.45–15.00	Avslutning

Professor Gert Biesta om *undervisningens återkomst*

Gert Biesta är professor i utbildningsvetenskap vid Moray House of Education vid universitetet i Edinburgh där han också är prefekt vid institutionen för pedagogik, undervisning och ledarskap där lärarutbildningarna finns. Han är även professor i offentlig pedagogik vid Centre for Public Education and Pedagogy vid Maynooth University i Irland. Utöver detta innehar han två gästprofessurer;

vid universitetet i Agder och vid Uniarts (en del av Konstuniversitetet i Helsingfors).

2015–2018 var han ledamot av den holländska regeringens rådgivande kommitté för utbildning. Sedan 2020 är han med i den rådgivande kommittén för läroplansreformen för grundskolan i Holland.

Gert Biesta har publicerat flera böcker inom utbildningsfilosofi och utbildningsvetenskap och har ett särskilt intresse för frågor kring undervisning, läroplaner, citizenship education samt konst- och religionsundervisning.

Han har bland annat skrivit om vikten av att återupprätta den lärarledda undervisningens roll i skolan – inte då med fokus på mätbara och i förväg bestämda inlärningsresultat, utan snarare i syfte att utbilda elever till frihet så att de kan utveckla sina möjligheter att bidra till världen. Han lyfter också fram att lärarens uppgift är att ge eleverna det de inte frågat efter, att visa på det som elever inte känner till.

ETT URVAL AV GERT BIESTAS BÖCKER:

**2021 World-Centred Education
– A View for the Present**

**2021 Konst som undervisning,
konstundervisning "efter" Joseph
Beyus** (engelsk titel: Letting Art
Teach – Art Education "after"
Joseph Beyus)

2019 Undervisningens återkomst
(engelsk titel: The Rediscovery of
Teaching)

**2014 The Beautiful Risk of
Education**

**2011 God utbildning i mät-
ningens tidevarv** (engelsk titel:
Good Education in an Age of
Measurement)

**2006 Bortom lärandet: demokra-
tisk utbildning för en mänsklig
framtid** (engelsk titel: Beyond
Learning)

Gert Biestas föredrag, en kort beskrivning

Här beskriver Gert Biesta kort innehållet i sina två föredrag. Under fredagen avslutas sedan lärarmötet med ett samtal om pedagogik mellan Gert Biesta och Åsa Månsson D'Souza (WLH).

TORS DAG:

Trying to be at home in the world: On what should really matter in education

Contemporary education is under a lot of pressure, particularly from rather narrow and simplistic agendas that want schools to focus on the production of a small set of measurable learning outcomes. Such ideas are often presented with reference to international comparisons that seek to identify which systems perform 'best.' Because these voices are so loud, it is easy to forget that what ultimately matters in education is that we should encourage the new generation to try to be at home in the world and to equip them for this challenge. In this presentation I will explore what this entails, why this is important, and how it can help to keep a sense of direction.

FREDAG:

Form matters: On the integrity of education

When we ask what education is, we quickly move into discussions about what education is *for*. Such discussions are important, but run the risk that education ends up as an instrument and that educators end up serving other people's agendas. This is fine if these agendas align with what we value about education, but becomes a problem when educators are asked to do things that go against this. Rather than to think that education can only be defended on the basis of particular values or moral positions, I wish to suggest in this presentation that there is something unique about the form of education, that is, the way in which education is 'done.'

Arbetsgrupper

Vid årets lärarmöte kan du välja att delta i två grupper – en på torsdag och en på fredag. Förhoppningen är att innehållet ska ge inspiration och en bildningserfarenhet. Det är alltså inte i första hand tänkt som en fortbildning i ett ämne man undervisar i. Samtliga arbetsgruppsledare har en anknytning till WLH.

1. Att måla med ord – om lärarens berättande undervisning

Waldorfläraren berättar; hen förväntas kunna förmedla lärinnehåll genom att ”måla med ord” och därigenom ”skapa inre bilder och upplevelser”. Vad innebär det? Hur gör man? Vad får eleverna med sig? Det är frågor vi kommer att undersöka i denna arbetsgrupp.

JOHAN GREEN är waldorflärare och har en masterexamen från Steinerhøyskolen i Oslo. Han har lång erfarenhet från waldorfskolans olika städer och har varit verksam vid WLH sedan 2000-talets början. Sedan 2015 arbetar Johan heltid med framför allt klasslärarutbildningen och undervisar bland annat i utbildningsvetenskap och SO-ämnena.

2. Att väcka läsintresse

Med utgångspunkt i läraren som inspiration för elevens läsintresse och läslust fördjupar vi oss i läsningens olika möjligheter till upplevelser och bildningsorienterad undervisning.

ÅSA MÅNSSON D'SOUZA är waldorflärare och har en masterexamen från

Steinerhøyskolen i Oslo. Efter många års arbete som klasslärare i waldorfskola började Åsa arbeta på WLH 2014. Hon arbetar i samtliga utbildningar på WLH men är mest kopplad till klasslärarutbildningen och ansvarar bland annat för kursen i svenska.

3. Att väcka rörelse- och sångglädje

Vi talar om betydelsen av fysisk aktivitet och hur man pedagogiskt kan arbeta med det. Sedan arbetar vi tillsammans med praktiska exempel.

BRIGHIDA LUNDHOLM är waldorfförskollärare och har en masterexamen från Steinerhøyskolen i Oslo. Hon har många års erfarenhet av arbete som lärare i förskoleklass och waldorfförskola. Brighida arbetar sedan 2016 framför allt med förskollärarytbild-

ningen vid WLH. Hon har intresserat sig särskilt för den fysiska aktivitetens möjligheter och detta var också temat i hennes masteruppsats.

EVA-LOTTA ANDERSSON är utbildad i bothmergymnastik och även klass- och fritidslärare. Efter många år på Örsjanskolan arbetar hon idag på Idunskolan. Sedan 2015 arbetar hon med fritidslärarytbildningen vid WLH.

4. Bildning genom bilder

Tankar om hur läraren genom konsten kan få bildningsupplevelser som inspirerar. Vi arbetar även praktiskt.

GUDRUN ANDERSSON har en bakgrund som konservator. Efter sin waldorflärarytbildning har hon arbetat som klass- och bildlärare. Hon är också verksam konstnär och har haft flera utställningar. Gudrun är ansvarig för bildämnet vid WLH sedan 2012.

5. Evolutionen, från Prekambrium till Antropocen, ur ett bildningsperspektiv

Evolutionens resultat hittills – specialisering eller generalisering. Vilka faktorer styr evolutionen idag – möjligheter och ansvar.

BRITTA DRAKENBERG är i grunden biolog. Efter sin waldorfläroarutbildning var hon verksam som biologilärare på Ellen Keyskolan. Britta är ordförande i styrelsen för WLH, och har tidigare varit ordförande i Waldorfskolefederationen.

SVEN WÄNGBERG, har lång erfarenhet som waldorfläroare i biologi och naturkunskap. Sven har också en masterexamen från Steinerhøyskolen i Oslo. Efter många år på Martinskolan arbetar han idag på Kristofferskolan. Han undervisar även på ämnesläroarutbildningen på WLH.

6. Gör din egen nålbok

Ni kommer att göra en nålbok vilket också omfattar broderi. En praktisk bildningsupplevelse.

CARIN ERIKSSON är waldorfläroare och har många års erfarenhet som framför allt hantverksläroare på högstadiet i Norrköpings waldorfskola. Carin är också utbildad i skinn-, läder-, horn- och benslöjd samt forntida tekniker. På WLH undervisar hon i textilslöjd.

7. Kyrkan inom oss? Kan poesin visa vägen?

En höstdag får jag en dikt skickad av mitt 21-åriga barnbarn Hjalmar, Allegro av Tomas Tranströmer. Det var överraskande, vi började sms:a dikter till varandra. Så började en förnyad läsning av Tranströmers poesi. En av mina frågor är hur kan poesins bildspråk tala till ungdomar idag? Vi låter oss inspireras av bildspråket i två dikter av Tomas Tranströmer.

MARIA BERGOM LARSSON fil. dr. i litteraturvetenskap, har arbetat på gymnasiet i Ellen Keyskolan under 15 år, men är nu pensionerad. Hon har ett tidigare liv som litteraturkritiker i Dagens Nyheter och Aftonbladet och har givit ut ett antal essäböcker. Idag leder hon litteratur- och filmgrupper på Senioruniversitetet.

8. Low tech – high concept

Svarva med hemmabyggd bågsvarv. En bågsvarv demonstreras med följande diskussion kring relationen mellan teknik, material och hantverkare.

ANDREAS NOBEL är professor i möbeldesign vid Malmstens Linköpings universitet. Han föreläser vid WLH om bland annat det muntliga berättandets betydelse och om handens arbete i förhållande till tänkandet.

9. Lärarkollegiet som ett forum för utvecklingsarbete

Hur kan lärarkonferensen bidra till att såväl befästa som utveckla den waldorfpedagogiska yrkespraktiken? Hur kan rektor och skolans ledning skapa goda förutsättningar för ett pågående lärande och ett kreativt utbyte av idéer? Diskussioner och reflektioner.

HELENA SELSFORS är i grunden utbildad waldorflärare men verksam som rektor vid Söderköpings Waldorfskola sen 2009. Hon undervisar även vid Rudolf Steiner University i Oslo och är PhD student vid Plymouth University.

12. Naturen som källa till inspiration och bildning

”Det är vattnet, myllan och jordens gröna mantel som tillsammans skapar den värld som upprätthåller allt liv på vår planet” (Rachel Carson). Ett samtal kring hur man som lärare kan skapa en relation till naturämnet genom sinnliga övningar, berättelser, poesi och konstnärligt övande.

MARJA ROS PEHRSON och **KATARINA HAGBERG** utbildar lärare på bland annat WLH i Stockholm, på Berle i Oslo, på Solstafir i Reykjavik och i Shenzhen, Kina. De inriktar sig på fortbildning inom waldorfpedagogik,

utomhuspedagogik och specialpedagogik.

Marja har 23 års erfarenhet av att undervisa årskurs 1–12 i waldorfskola och i kommunal skola. Hon arbetar som klasslärare på Kristofferskolan i Stockholm. Katarina har 20 års erfarenhet av att undervisa årskurs 6–12 i waldorfskolor och har varit i ledningsfunktion och rektor under 10 år med huvudfokus på pedagogiskt ledarskap och hälsofrämjande utveckling. Hon arbetar som rektor på Stiftelsen Årsta Gård i Stockholm.

13. Nycklar för läsning av Allmän Människokunskap

Allmän Människokunskap kan ses som en grundbok för waldorflärare för att förstå utveckling, lärande och undervisning. I seminariet behandlas bokens struktur och den mängd begrepp och många gånger svårge-
nomträngliga bild av människan som Steiner där framställer. Syftet med seminariet är att ge läraren redskap för en konstruktiv, kritisk och tidsenlig läsning av Allmän Människokunskap.

LEIF TJÄRNSTIG är utbildad waldorflärare och har arbetat i waldorfskolans olika stadier. Efter sin mastexamen vid Steinerhøyskolen i Oslo dispute-
rade han i pedagogik vid Åbo Akademi. Han är sedan 2005 ansvarig för ämneslärarutbildningen vid WLH och har också kursansvar för matematik och NO-kurserna på klasslärarutbildningen.

14. Se människan

Genom eurytmin närmar vi oss det under som är människan. En gemensam bildningsprocess i rörelse. Ingen förkunskap i eurytmi krävs.

MARIA LINDEN är eurytmilärare och har en masterexamen i pedagogik från Steinerhøyskolen i Oslo. Hon har

många års erfarenhet av eurytmiundervisning i skola och vuxengrupper, bland annat vid WLH:s klasslärarutbildning. Maria arbetar för närvarande på Lunds Waldorfskola som pedagogisk handledare och eurytmi-lärare.

15. Sexualitetens historia

En berättelse om sexualitetens historia där du lär känna normbrytande sexualitets- och könsuttryck genom historien. Vi tillverkar en tidslinje och bekantar oss med några aktuella begrepp från dåtid och nutid.

MAKZ BJUGGFÄLT arbetar som ämneslärare i svenska och biologi på Kristofferskolan i Stockholm. Han har från Uppsala universitet en master i litteraturvetenskap med fokus på queer-litteratur och har studerat till lärare vid Stockholms universitet och WLH. Vid sidan om arbetet som lärare studerar Makz sexologi på

masterprogrammet vid Malmö universitet och skriver om hbtqi+-litteratur på Bögbibblan.

KRISTINA NILO är waldorflärare med många års erfarenhet som både klasslärare och ämneslärare. Hon arbetar idag på Idunskolan och undervisar också vid WLH.

Kristina och Makz föreläser tillsammans om sex- och samlevnadsundervisning vid WLH och på waldorfskolor runt om i Sverige.

16. Spirituell och materiell bildning

Ruhi Tyson kommer att utveckla och diskutera en särart i waldorfpedagogiken, nämligen dess fokus på två ytterligheter, materiell och spirituell bildning. Vi kommer att diskutera inslag av båda och hur detta kan ses i relation till samtida pedagogiska diskussioner.

RUHI TYSON är bokbindare och lärare. Han disputerade 2017 i pedagogik vid Stockholms universitet, där han idag har ett lektorat. Han arbetar även vid WLH, där han undervisar i utbildningsvetenskap och bokbindning.

17. Täljning och samtal kring meningsfullhet

Vi täljer smörknivar i färskt trä och samtalar kring vikten av att fylla sin lärargärning med mening och livskraft. Detta har sin utgångspunkt i hur Tobias kombinerar sitt engagemang för naturen och konsthantverket med sin träslöjdsundervisning.

TOBIAS OKAMOTO ALM är konstnär och konsthantverkare, samt arbetar som träslöjdlärare för de yngre eleverna på Kristofferskolan. Tobias har nyligen fått i uppdrag att undervisa i träslöjd på WLH.

18. Viktiga pedagogiska principer

Genom geometriska exempel och övningar kommer vi att försöka medvetandegöra viktiga verksamma pedagogiska principer: från en logisk tanke till nästa, fördjupning, att gå från känd kunskap till okänd, ge möjligheter till aha-upplevelse med mera.

TORBJÖRN SÖDERQUIST har arbetat som waldorflärare i musik och matematik i många år. Han arbetar för närvarande för Vännernas samfund, kväkarna och som musiker samt på WLH med matematikdidaktik.

Quilty – *out on the ocean*

Sea shanties, emigrantvisor, kärleksballader och sånger om storslagna äventyr till havs utgör stommen i detta saltstänkta och tjärdoftande konsertprogram av irländska och skotska folkvisor med Atlanten som fond.

Programmet presenteras av Quilts välkända signum; musikalisk virtuositet, personliga arrangemang och klangfylld stämsång som innehåller allt från svängiga reels, jigs och hornpipes till smäktande känslor och drastisk humor.

Medverkande:

DAG WESTLING sång, gitarr, 5 string banjo, tin whistle

ESBJÖRN HAZELIUS fiol, sång, gitarr

GIDEON ANDERSSON bouzouki, mandolin, bodhrán, sång

STAFFAN LINDFORS kontrabas, sång

Måltiderna

GAETAN DRAPER arbetar sedan flera år som ansvarig kock i köket på Kristofferskolan. Han är utbildad vid Ecole de Paris des Metiers de la Table i Frankrike. Sedan han kom till Sverige har han arbetat på bland annat La Brochette och restaurang Bergamott innan han gick över till att laga mat på Kristofferskolan. Gaetan arbetar med att laga mat som inte bara ska smaka bra utan också fungera för majoriteten av matgästerna. Råvarorna är så långt som möjligt ekologiska. Maten som serveras vid lärmötet är vegetarisk och även i hög grad vegansk.

Sång

Det finns en lång tradition av att under waldorf-lärmötena ha stunder med gemensam sång. I år blir det Göran Sjölin, tidigare medarbetare vid WLH, som kommer att leda sången.

FOTO LASSE ASGÅRD

WLH 41 år!

Waldorflärlarhögskolan skulle arrangera Svenskt Waldorflärlarmöte 2021 (SWLM 21) som ett led i att fira att WLH det läsåret firade 40-årsjubileum. Coronapandemin kom emellan och först 2022 kan vi arrangera lärlarmötet. Vi vill ett år senare ändå ge en kort liten historik till WLH.

WLH grundades 1980, då under namnet Kristofferseminariet. Utbildningen uppstod helt enkelt därför att det fanns ett behov av lärlare vid Kristofferskolan, samtidigt som det fanns föräldrar där som gärna ville utbilda sig till waldorflärlare, men inte hade möjlighet att åka till den utbildning som då låg i Järna. Måndagsgruppen startade och formaliserades till Stiftelsen Kristofferseminariet 1980. Stiftelsen Kristofferseminariet bytte sedan namn till Stiftelsen Waldorflärlarhögskolan 1 januari 2009.

WLH har sedan starten utvecklats och förändrats på flera sätt. Det började med endast klasslärlarutbildning för att idag omfatta även förskollärlar-, klasslärlar-, fritidslärlar- och ämneslärlarutbildning.

Under åren anslöt sig andra utbildningar till WLH: Balderseminariet, Pestalozziutbildningen, Rudolf Steiner Waldorfförskoleseminariet, och Seminariet i Göteborg. Under några år (2002–2011) pågick också ett samarbete

med först Lärlarhögskolan i Stockholm och sedan ett kort tag Stockholms universitet. Rudolf Steinerhögskolan var till att börja med huvudman för Lärlarhögskoleutbildningarna. I och med att WLH avbröt samarbetet med Rudolf Steinerhögskolan 2008 tog vi också över avtalet med universitetet. De åren var mycket lärlarrika och har säkerligen haft betydelse för WLH:s möjlighet till offentliga bidrag och tillstånd att bedriva utbildning på de sätt som vi gör idag.

Ett viktigt år var då WLH fick egna lokaler, de som ligger på Marklandsbacken nedanför Kristofferskolan. Innan dess hade man hyrt in sig i Kristofferskolan, i en närliggande scoutlokal, en källarlokal i Bromma, Finska skolan, en barack mm. Men år 2002 kunde utbildningen äntligen flytta in i ett eget hus. Det möjliggjordes inte minst tack vare mycket arbete och donationer från bland andra Eva Malm och Aarne Lahna

Många föräldrar från Kristofferskolan hjälpte också till med praktiskt arbete.

I och med att lärarutbildningsreformen lades fram 2008 och genomfördes 2011 hotades waldorfförskolläraryr- och waldorfläraryr utbildningarna på ett fundamentalt sätt och det var mycket nära att de lades ned. Ett omfattande politiskt arbete ledde till slut till:

- att utbildningarna enligt särskild lagstiftning ger behörighet att arbeta i waldorfförskola/waldorfskola
- att WLH:s studenter 2013 fick rätt till CSN-stöd
- att utbildningarna 2014 blev offentligt finansierade

Utbildningarna började i en stark seminaristisk tradition. Idag ställs andra krav på lärarutbildningar och även WLH:s utbildningar har utvecklats och förändrats. Den seminaristiska traditionen har gått över i en akademisk tradition. Vi har samtidigt varit angelägna om att bevara de kvaliteter som fanns i de tidigare utbildningarna. En särskild utmaning har varit att integrera och utveckla de praktiska och konstnärliga momenten in i en akademisk tradition. Utan detta förändringsarbete hade vi inte fått den lagstiftning och den finansiering som vi har idag.

Detta har också inneburit ett fördjupat samarbete med dem som arbetar med utbildning i andra länder, inte minst i våra grannländer. Dessa utbildningar har stått inför samma krav på förändring

som vi och det har varit och är fortsatt viktigt att ta hjälp av varandras erfarenheter och kompetens i utvecklingsarbetet.

Många är de som har varit med och byggt upp och bidragit till utbildningarna under årens lopp. Dagens verksamhet vilar på många personers kunskaper och arbete. Det är svårt att nämna namn utan att riskera att missa någon. Trots detta gör vi ett försök och ber er att ha överseende med de vi missat att nämna. Grundarna av Kristofferseminariet var: Elisabeth Ahlberg, Peter Broström, Anders Grusell, Eila Kimmunen, Marianne Mellquist, Kaj Tropp och Hasse Scherlund.

Sedan har andra tagit över ansvarsbärande uppgifter. Några av dessa är: Elisabeth Walldén, Birgitta Carlgren, Göran Sjölin, Eva Malm, Aarne Lahna och Amelie Wallmark.

Men det är förstås också oräkneligt många fler som arbetat både på WLH och i andra organisationer som har haft stor betydelse; det gäller inte minst alla de som burit utbildningarna vid Rudolf Steinerseminariet i Järna och seminariet i Göteborg.

Det har funnits flera waldorfpedagogiska utbildningar i Sverige, några mer långlivade än andra. Idag finns inte förutsättningar för att flera organisationer

ska bedriva utbildning. Krav på kompetens och forskningsanknytning ställer också krav på storlek. Men alla som tidigare funnits har varit med och påverkat våra förskolor, skolor och utbildningar.

Dessa är:

- Rudolf Steinerseminariet i Järna
- Rudolf Steinerhögskolan i Järna
- Kristofferseminariet
- Waldorfseminariet i Göteborg
- Waldorfakademin i Göteborg
- Sofiaseminariet i södra Sverige
- Mälarseminariet
- Balderseminariet
- Pestalozziutbildningen
- Östgötaprojektet
- Förskollärarytbildningen vid Skillebyholm
- Rudolf Steiner Waldorfförskoleseminariet (RSWFS)

Idag gläds vi som arbetar på WLH åt att få fortsätta utbilda förskollärare och lärare till våra waldorfförskolor och waldorfskolor. I det arbetet ingår också att tillsammans med alla medarbetare ute i verksamheterna göra vad vi kan för att utveckla waldorfpedagogiken. Vi ser fram emot att kunna fira många fler jubileer med er alla!

Caroline Bratt, rektor vid WLH

ANMÄLAN, BOENDE OCH BETALNING

ANMÄLAN

Anmälan till lärarmötet görs via hemsidan:
www.waldorflararmote.se

BETALNING

I samband med att man gör anmälan anger man vem faktura ska ställas till samt fakturaadress.

BOENDE

Deltagarna måste ordna boende själva. Det går inte att bo på Kristofferskolan eller WLH. Förslag på boende finns på www.waldorflararmote.se